

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ЛЬВІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ВНУТРІШНІХ СПРАВ**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Голова приймальної комісії
Львівського державного
університету внутрішніх справ
полковник поліції

Дмитро ШВЕЦЬ

«28» березня 2025 року

ПРОГРАМА
для складання вступного іспиту
в аспірантуру
за освітньо-науковою програмою «Психологія»

**Львів
2025**

ББК 65.290.4

УДК 65.012.8

Розглянуто і схвалено на засіданні кафедри загальної та соціальної психології
Навчально-наукового інституту управління, психології та безпеки
Львівського державного університету внутрішніх справ
(протокол №5 від 10.03.2025)

Вавринів О.С., Програма фахового іспиту для вступу на навчання за освітньо-науковою програмою «Психологія» третього (освітньо-наукового) рівня зі спеціальності С4 «Психологія» (053 «Психологія»), галузі знань С Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2025. 18 с.

© Вавринів О.С., 2025
© Львівський державний університет
внутрішніх справ, 2025

ПЕРЕДМОВА

Програму вступу на навчання за освітньо-науковою програмою «Психологія» третього освітньо-наукового рівня зі спеціальності С4 «Психологія» (053 «Психологія») розроблено відповідно до вимог, прийнятих у Львівському державному університеті внутрішніх справ. У процесі навчання здобувачі освітнього ступеня доктор філософії з психології набувають загальних і спеціальних компетентностей щодо розв'язання значущих проблем в галузі професійної та/або дослідницько-інноваційної діяльності, критичного аналізу і переоцінки існуючих знань, практики, а також синтезу нових та комплексних ідей у психології, зокрема у кризовій психології та психології діяльності в особливих умовах.

Програму складено для проведення вступного випробування з метою відбору претендентів на навчання за освітньо-науковою програмою відповідно до Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у науково-дослідних установах, закладах вищої освіти із специфічними умовами навчання, що належать до сфери управління Міністерства внутрішніх справ України, затвердженого наказом МВС України від 28.11.2018 № 963, а також Положення про підготовку науково-педагогічних та наукових кадрів у ЛьвДУВС, затвердженого Вченою радою ЛьвДУВС (протокол №4 від 28.08.2024), введеного в дію наказом ректора ЛьвДУВС від 02.09.2024 № 303.

У програмі закладено вимоги до рівня підготовленості вступників в межах освітнього ступеня магістра за спеціальністю «Психологія» згідно Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у науково-дослідних установах, закладах вищої освіти із специфічними умовами навчання, що належать до сфери управління Міністерства внутрішніх справ України, затвердженого наказом МВС України від 28.11.2018 № 963, Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 р. № 261, а також Постанови Кабінету Міністрів України від 19.05.2023 № 502 «Про внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України з питань підготовки та атестації здобувачів наукових ступенів».

У програмі закладено вимоги до рівня підготовленості вступників, які базуються на знаннях матеріалів спеціальності С4 Психологія. Структуру білету формують три питання.

Критерії оцінювання знань вступників

Індивідуальна усна співбесіда передбачає оцінювання знань, умінь та навичок за наступною системою. Правильна відповідь на кожне питання оцінюється в 40 балів. Базовий показник становить 80 балів. Максимальна кількість балів, яку може набрати вступник складає 200 балів. Вступник за кожне питання може отримати:

29-40 балів – вступник володіє нормативно-правовою базою з окресленого питання та вміє його аналізувати (вміє правильно проаналізувати та обґрунтувати відповідь при вирішенні завдань практичного характеру). Вступник вміє обґрунтовано та грамотно відстоювати власну точку зору щодо дискусійних питань; самостійно узагальнити і повно викласти відповідь.

15-28 балів – вступник не допускає суттєвих неточностей при відповіді, тобто вибирає не найкращу відповідь або відповідь є неточною чи неповною. Вступник володіє основними нормативно-правовими актами з окресленого питання та вміє їх аналізувати. Проте для визначення дійсного ступеня знань вступника члени комісії змушені задавати додаткові запитання і уточнювати окремі відповіді.

1-14 балів – вступник під час відповіді на питання припускається неточностей, обирає недостатньо чіткі формулювання, порушує послідовність у відповіді на питання, проявляє невпевненість у вирішенні завдань практичного характеру. Вступник знає перелік основних нормативно-правових актів з окресленого питання, проте не вміє їх проаналізувати. Для визначення дійсного ступеня знань вступника члени комісії змушені задавати додаткові запитання і уточнювати окремі відповіді.

0 балів – під час відповіді на питання вступник допускає суттєві помилки при формулюванні основних положень та понять, з великими труднощами використовує теоретичні відомості під час відповіді на ситуаційне завдання. Вступник не знає переліку основних нормативно-правових актів з окресленого питання та не вміє їх проаналізувати. Відповіді вступника на додаткові та уточнюючі запитання члена комісії є неправильні або неповні.

Вступник не може розраховувати на позитивне рішення комісії у разі, якщо він не може дати відповідь або відмовився відповідати хоча б на одне питання.

У разі використання заборонених джерел абітурієнт на вимогу викладача залишає аудиторію та одержує загальну нульову оцінку.

ПЕРЕЛІК ТЕМ, ЯКІ ВІНОСЯТЬСЯ НА ВСТУПНИЙ ІСПИТ

Тема 1. Предмет, завдання і галузі сучасної психологічної науки

Сучасні погляди на розуміння предмета психології. Предмет психології як індивідуальний світ „Я” людини. Предмет психології – людина як суб’єкт психіки. Предмет психології – психічна реальність як така. Предмет психології – конкретні факти психічного життя. Предмет психології – психологічні факти і психологічні закони. Предмет психології – закономірні зв’язки людини з природним та соціокультурним світом, які відображені в системі чуттєвих і розумових образів цього світу, мотивах. Структура предмета сучасної психології.

Найбільш загальні завдання психології у третьому тисячолітті. Галузі психології. Три великі групи галузей психології – теоретична, науково-прикладна та практична психологія.

Тема 2. Психологія управління як галузь психологічної науки

Психологія управління як самостійна наукова дисципліна. Мета, завдання, специфіка психології управління. Зв’язок з іншими науками. Основні підходи до керівництва. Рівні управління. Функції управління персоналом. Поняття «управління». Зміст процесу управління. Управління і менеджмент. Предмет, об’єкт і завдання психології управління. Етапи її розвитку. Структура, функції та основні категорії психології управління. Рівні психолого-управлінської проблематики: психологічні аспекти діяльності керівника; психологічні аспекти діяльності організації як суб’єкта та об’єкта управління; психологічні аспекти взаємодії керівника з членами організації. Методи дослідження психології управління. Методи оцінки та навчання персоналу.

Тема 3. Психологія особистості. Зміст та структура особистості.

Людина, особистість, індивід, індивідуальність, суб’єкт та їх взаємозв’язок. Поняття «особистість» в психологічній науці. Феноменологічний та онтологічний прояви особистості. Людина як психологічне явище. Умови розвитку та становлення особистості. Структура особистості у зарубіжній психології. Загальна характеристика особистості у вітчизняній психології. Підходи до розуміння психологічної структури особистості. Структура особистості у вітчизняній і зарубіжній психологічній науці.

Тема 4. Діяльність та її психологічний аналіз

Розуміння діяльності. Соціальний характер діяльності. Особистість як суб’єкт діяльності, його взаємодія із середовищем. Соціальна спрямованість діяльності. Свідомий характер людської діяльності. Психологічна структура діяльності. Два рівні психологічної структури діяльності: мікроструктура й макроструктура. Мікроструктура діяльності: мотив – ціль – спосіб – засіб – результат. Макроструктура діяльності: спонукально-ціннісний (мотиви, цілі),

прогностично-проективний (прогнозування, вибір, планування), виконавчо-реалізуючий (способи, засоби, результат) та оцінно-порівняльний (аналіз, виявлення неузгодженості в результатах і процесі їхнього досягнення) блоки. Види людської діяльності. Праця як діяльність. Учиння і його особливості. Спілкування як діяльність. Гра як вид діяльності. Особливості й функції ігор у людей різного віку. Специфіка дитячої гри. Спілкування і спеціальні закономірності формування різних видів діяльності. Структура перетворення діяльності в процесі її розвитку.

Діяльність як сукупність дій. Дія як одиниця аналізу діяльності. Категорії навчально-виховних дій. Мотив, мета, інтеріоризація, екстеріоризація, зворотна аферентація. Дія, рух, уміння, навичка, вправління. Внутрішні й зовнішні компоненти діяльності, взаємопереходи між ними. Психічні процеси як внутрішні компоненти діяльності. Ідентичність будови зовнішньої (практичної) і внутрішньої (психічної) діяльності. Автоматизація навички. Перенесення навички. Інтерференція. Участь діяльності в процесах відчуття й сприймання. Діяльність і увага. Активний, діяльний характер уяви. Діяльність та інтелектуальні процеси. Утворення вмій і навичок. Рухові навички і вміння.

Тема 5. Зміст, структура та основні підходи до поняття «кар'єра»

Зміст, структура та основні підходи до поняття «кар'єра». Поняття кар'єри. Основні цілі кар'єри. Особливості кар'єри відповідно до соціокультурного середовища. Вік і кар'єра. Гендерні аспекти кар'єри. Кар'єра і освіта. Кар'єра і влада. Кар'єра і кар'єризм. Службово-професійне просування й кар'єра. Види кар'єри. Професійна кар'єра і внутрішньоорганізаційна кар'єра. Спеціалізована кар'єра. Неспеціалізована кар'єра. Горизонтальна кар'єра. Вертикальна кар'єра. Ступенева кар'єра. Моделі розвитку кар'єри. Ситуативна кар'єра. Кар'єра «від керівника». Кар'єра «від розвитку об'єкта». Власноручна кар'єра. Системна кар'єра. Кар'єра психолога і біографічний метод дослідження.

Поняття про самоменеджмент в кар'єрі. Визначення власного місцезнаходження в «кар'єрному ландшафті». Формулювання балансу успіхів та невдач. Аналіз сильних і слабких сторін. Аналіз «ціль – засоби». Сучасні методи самопрезентації і планування кар'єри. Професійне резюме. Метод коучінгу у самоменеджменті кар'єри. Підходи організацій до розвитку кар'єри. Кар'єрне середовище. Зовнішні фактори, що впливають на розвиток кар'єри.

Тема 6. Соціально-психологічні аспекти соціалізації особистості

Поняття і загальна схема соціалізації особистості. Сфери соціалізації. Форми соціалізації. Інститути соціалізації. Механізми соціалізації. Система понять «соціалізація», «соціальний розвиток», «формування особистості», «виховання», «соціалізованість», «ресоціалізація». Проблема стадійності процесу соціалізації. Теорії соціалізації. Теорії соціального навчання. Психоаналітичні теорії. Когнітивні теорії. Інтеракціоністські теорії. Теорія

соціалізації Е.Фромма. Теорія соціалізації Г.М. Андрєєвої. Теорія соціалізації Л.С.Виготського. Теорія психосексуального розвитку Е. Еріксона. Соціальна ідентичність. Вікові кризи життя і процес соціалізації. Асоціальні прояви особистості.

Моделі соціалізації та становлення ідентичності особистості. Політична соціалізація. Економічна соціалізація. Стативно-рольова соціалізація особистості.

Тема 7. Феномен групи та її вплив на особистість

Характеристики та ознаки групи у психології. Мала група у психології: поняття, межі, класифікації. Кількісні параметри малої групи. Класифікація малих груп: первинні та вторинні групи (Ч.Кулі), формальні та неформальні групи (Е.Мейо), групи членства та референтні групи (Г.Геймен).

Психологічна структура та динамічні процеси групи. Концепція групової організації Дж.Морено. Формальна та неформальна структура групи. Згуртованість групи. Психологічний клімат групи.

Лідерство в групах. Ситуативна теорія лідерства. Системна теорія лідерства (керівництва). Стили керівництва. Поняття та види великих соціальних груп. Структура психології великої соціальної групи. Методи дослідження психології великих соціальних груп. Види стихійних груп. Психологічні механізми натовпу. Маніпуляція свідомістю і поведінкою людей в натовпі. Психологія масових явищ.

Соціально-психологічні параметри соціальних груп та їх вплив на людину. Групова роль та її вплив на члена групи. Натовп як форма масової поведінки людей. Рольова диференціація у натовпі. Паніка як феномен натовпу. Специфіка поведінки людини у натовпі. Лідери натовпу. Лідерство як спосіб влади над стихійними групами. Вплив і влада.

Тиск в малій групі, конформізм, сила групового тиску, тиск підтекстом. Фактори, що впливають на конформність: приватність висловлювання, наявність підтримки, тип особистості, гендерні відмінності, склад групи, індивідуальні особливості особистості.

Тема 8. Спілкування як соціально-психологічний феномен

Загальна характеристика процесу спілкування. Співвідношення понять «спілкування» та «комунікація». Структура спілкування. Види спілкування. Функції спілкування. Рівні та стилі спілкування. Засоби спілкування.

Комунікативна сторона спілкування. Вербальні і невербальні засоби передачі інформації. Психологічні особливості вербальної комунікації. Психологічні особливості невербальної комунікації. Невербальні компоненти ділового спілкування. Комунікативні бар'єри. Правила і техніки спілкування.

Поняття про конфлікт та його види в організації. Основні джерела і причини виникнення конфліктів в управлінні. Способи виходу із конфліктних ситуацій. Діагностика конфліктів в організації. Використання моделі психолого-організаційного консультування з проблем розв'язання конфліктів. Моббінг.

Тема 9. Соціально-психологічний клімат в організації

Зміст, структура та види соціально-психологічного клімату в організації. Модель сприятливого соціально-психологічного клімату. Методи для діагностики соціально-психологічного клімату в організації. Тренінгові програми формування сприятливого соціально-психологічного клімату в організації. Чинники, що впливають на формування позитивного клімату в організації.

Поняття організації в управлінській діяльності. Структура та особливості різних видів організацій. Поняття організаційної культури. Позитивні та негативні функції організаційної культури. Чинники формування організаційної культури. Методики дослідження організаційної культури.

Тема 10. Наука та основи сучасного наукового дослідження.

Тенденції розвитку сучасної науки. Наука та її складові. Сутність наукової теорії та її роль у науковому дослідженні. Етичні норми та імперативи сучасного науковця. Організація наукової діяльності в Україні та за її межами. Розвиток соціально-психологічної науки на сучасному етапі.

Тема 11. Соціально-психологічне дослідження: принципи організації, планування та проведення.

Мета і функції соціально-психологічних досліджень. Вибір напряму і теми психологічного та соціально-психологічного дослідження. Визначення предмета і об'єкта психологічного та соціально-психологічного дослідження. Мета і завдання соціально-психологічного дослідження. Форми проведення психологічних досліджень. Основні підходи до підготовки психологічних досліджень. Основні способи планування психологічних та соціально-психологічних досліджень. Ефективність складених планів психологічних та соціально-психологічних досліджень. Валідність в організації наукового психологічного дослідження і його результатів Підбір, адаптація та проведення психодіагностичних методик відповідно до мети соціально-психологічного дослідження. Вимоги до експериментатора та діагностичних методик.

Тема 12. Організаційна психологія та управління персоналом

Поняття організації. Ознаки організації. Внутрішнє середовище організації, взаємозв'язок внутрішніх змінних. Різновиди організацій: органістичні та механістичні, прості та складні, формальні та неформальні. Людський фактор як ключовий компонент організаційного управління. Взаємодія між особистістю та організацією. Вплив організаційної культури на ефективність діяльності.

Суть понять «система», типи систем. Організація як відкрита динамічна система: керуюча та керована підсистеми. Ефект синергії. Модель організації як відкритої системи: параметри «входу», процес перетворення, параметри «виходу». Поняття організаційної культури, її структура та функції. Типологія

організаційних культур. Вплив корпоративних цінностей на поведінку співробітників. Мотивація працівників, механізми формування лояльності, стратегія залучення та утримання талантів. Особливості прийняття управлінських рішень в організації.

Визначення поняття організаційного клімату. Основні чинники, що визначають комфортність робочого середовища. Методи діагностики та корекції організаційного клімату. Вплив особистісних якостей менеджерів на організаційну ефективність. Значення психологічної безпеки в управлінні персоналом. Стратегії формування стійкої та ефективної організаційної структури.

Поняття та загальна характеристика керівництва. Основні фактори та визначальні аспекти керівництва. Основи керівництва: вплив, лідерство, влада. Адаптивне керівництво. Поняття стилю управління. Характеристика та класифікація стилів керівництва. Особливості національних систем керівництва. Загальна характеристика моделі сучасного управління.

Тема 13. Перша психологічна допомога в екстремальних та кризових ситуаціях.

Загальна характеристика першої (екстреної) психологічної допомоги. Особливості принципів роботи спеціаліста-психолога при наданні першої психологічної допомоги. Правила надання першої допомоги для психологів. Екстрена психологічна допомога постраждалим, які знаходяться в ізоляції. Правила ослаблення психологічної напруженості серед населення. Профілактика чуток та панічного настрою серед населення в зоні надзвичайної ситуації. Алгоритми надання екстреної психологічної допомоги постраждалим при проявленні симптомів страху, тривоги, плачу, істерики, апатії, рухового збудження, агресії, нервового тремтіння, ступору, галюцинацій в екстремальних ситуаціях.

Тема 14. Психологічні особливості поведінки людей в екстремальних умовах

Поняття та загальна характеристика екстремальних умов. Визначення екстремальних ситуацій та їх особливості. Класифікація екстремальних умов за походженням (природні, техногенні, соціальні, військові). Психологічний стрес як наслідок впливу екстремальних факторів. Фактори, що впливають на поведінку в екстремальних умовах. Біологічні та соціальні чинники. Рівень стресостійкості, особистісні риси, попередній досвід. Вплив групової динаміки та соціальної підтримки.

Психологічні механізми адаптації. Механізми подолання стресу (копінг-стратегії). Фізіологічні реакції на стрес: адаптаційний синдром, мобілізація ресурсів організму. Психічні стани, які виникають у людей в особливих Поведінкові моделі в екстремальних умовах. Варіативність реакцій: активна боротьба, уникнення, пасивність. Психологічні особливості прийняття рішень в екстремальних ситуаціях.

Тема 15. Готовність до діяльності в особливих умовах

Поняття та загальна характеристика готовності до діяльності в особливих умовах. Визначення психологічної готовності як інтегрального стану особистості, що забезпечує ефективність діяльності у складних та екстремальних ситуаціях. Основні компоненти готовності: мотиваційний, когнітивний, емоційний та поведінковий.

Фактори, що впливають на формування готовності. Індивідуально-психологічні особливості (стресостійкість, адаптивність, рівень тривожності). Досвід та професійна підготовка. Вплив соціального середовища та командної взаємодії. Структура психологічної готовності. Методи оцінки рівня готовності до діяльності в особливих умовах. Психодіагностичні методики, тестування когнітивної стійкості, моделювання кризових ситуацій, експертні оцінки.

Способи розвитку та підвищення психологічної готовності. Психологічна підготовка: тренінги на розвиток стресостійкості та швидкого прийняття рішень. Фізична підготовка: витривалість, контроль над тілесними реакціями у стресових умовах. Професійне навчання та симуляції критичних ситуацій.

Загальна характеристика моделей готовності до діяльності в особливих умовах. Теоретичні моделі професійної та кризової готовності. Досвід застосування психологічної підготовки в екстремальних професіях (авіація, медицина, військова справа, рятувальні служби).

Тема 16. Психологічні особливості діяльності фахівців ризиконебезпечних ситуацій

Поняття та загальна характеристика діяльності у ризиконебезпечних ситуаціях. Визначення професій, пов'язаних із підвищеним ризиком (військові, рятувальники, правоохоронці, лікарі швидкої допомоги, пілоти, працівники атомної енергетики тощо). Основні фактори ризику: фізичні, психологічні, соціальні.

Психологічні вимоги до фахівців ризиконебезпечних професій. Стресові фактори в діяльності фахівців ризиконебезпечних ситуацій. Психологічні реакції на ризик та екстремальні ситуації. Фази реагування на стрес: мобілізація, адаптація, виснаження. Тунельне мислення, емоційне вигорання, деперсоналізація. Механізми подолання страху та паніки.

Групова динаміка та взаємодія в екстремальних умовах. Особливості комунікації у кризових ситуаціях. Взаємодія у команді: розподіл ролей, підтримка та ефективність командних рішень. Вплив лідерства на ефективність виконання завдань у критичних умовах.

Психологічна підготовка фахівців ризиконебезпечних ситуацій. Методи розвитку стресостійкості та емоційної регуляції. Формування готовності до екстремальних умов.

Психологічна реабілітація та профілактика професійного вигорання. Методи відновлення після тривалого стресового навантаження. Робота з травматичним досвідом.

Загальна характеристика психологічної підтримки фахівців ризиконебезпечних професій. Роль психологічного супроводу та психокорекції у підвищенні ефективності та безпеки професійної діяльності. Створення програм ментального здоров'я для працівників екстремальних сфер.

Тема 17. Кризова психологія

Поняття та загальна характеристика кризової психології. Визначення кризової психології як галузі, що досліджує особливості переживання та подолання кризових станів. Класифікація криз (вікові, ситуативні, травматичні, соціальні).

Психологічні особливості кризових станів. Основні реакції людини на кризу: шок, заперечення, гнів, депресія, прийняття. Вплив кризових подій на психоемоційний стан та поведінку.

Етапи переживання кризи. Класичні моделі кризових реакцій (Кюблер-Росс, Агін, Каплан). Особливості подолання кризи залежно від особистісних факторів та соціального оточення.

Психологія травматичного стресу. Гострий стресовий розлад та посттравматичний стресовий розлад (ПТСР). Психофізіологічні механізми стресу. Вплив травматичних подій на когнітивні та емоційні процеси.

Кризові інтервенції та методи надання допомоги. Перша психологічна допомога (PFA). Методи стабілізації та нормалізації емоційного стану. Психологічне консультування в кризових ситуаціях. Використання когнітивно-поведінкових технік для роботи з травматичним досвідом. Соціальні та професійні аспекти кризової психології.

Роль кризових психологів та служб екстреної допомоги. Групова динаміка в умовах кризи (колективне переживання травми, феномен згуртованості). Профілактика кризових станів та розвиток психологічної стійкості. Тренінги резильєнтності, навчання методів саморегуляції, розвиток навичок емоційної адаптації.

Загальна характеристика системи кризової допомоги. Організація кризових центрів, роль державних та волонтерських структур у роботі з кризовими ситуаціями. Стратегії довготривалої реабілітації після кризових подій.

Тема 18. Психологічна реабілітація та профілактика стресових розладів

Поняття та значення психологічної реабілітації. Визначення психологічної реабілітації як процесу відновлення психоемоційного стану після впливу стресових факторів. Основні цілі та завдання реабілітації.

Стресові розлади: класифікація та симптоматика. Гострий стресовий розлад (ГСР). Посттравматичний стресовий розлад (ПТСР). Професійне вигорання

Хронічний стрес та його наслідки. Механізми впливу стресу на психіку та організм. Фізіологічні, когнітивні та емоційні аспекти. Вплив стресу на

прийняття рішень, пам'ять, концентрацію та поведінкові реакції. Фактори ризику та захисні чинники у розвитку стресових розладів. Особистісні особливості, соціальна підтримка, попередній досвід травматичних подій, рівень стресостійкості.

Методи психологічної реабілітації. Психотерапевтичні підходи: когнітивно-поведінкова терапія, методи експозиції, десенсибілізація та переробка травматичних спогадів (EMDR). Тілесно-орієнтовані методи: дихальні техніки, релаксація, арт-терапія. Фармакологічна підтримка при тяжких формах стресових розладів.

Профілактика стресових розладів. Первинна профілактика: формування стресостійкості, розвиток адаптивних стратегій подолання стресу. Вторинна профілактика: рання діагностика симптомів, кризове консультування. Третинна профілактика: реабілітація та підтримка після пережитих стресових подій.

Соціально-психологічна підтримка у процесі реабілітації. Роль сім'ї, колективу та професійної допомоги у відновленні психологічного благополуччя. Програми ресоціалізації та повернення до нормального життя після екстремальних подій.

Загальна характеристика системи психологічної допомоги при стресових розладах. Етапи реабілітації, ефективність психокорекційних методів, роль мультидисциплінарного підходу у відновленні психологічного здоров'я.

Засоби психологічної підготовки до екстремальних ситуацій. Методи розвитку стресостійкості. Навчання навичкам саморегуляції. Роль тренувань і симуляцій у формуванні адаптивної поведінки. Загальна характеристика психологічного супроводу осіб, що працюють в екстремальних умовах. Психологічна допомога та реабілітація після стресових подій. Профілактика посттравматичних розладів. Формування психологічної готовності до надзвичайних ситуацій.

ПИТАННЯ НА ІСПИТ

1. Предмет, завдання та розвиток психології.
2. Місце психології в системі наук.
3. Галузі психології.
4. Психологія – наука про психіку як єдність свідомого і несвідомого, зовнішнього і внутрішнього психічного у взаємодії людини зі світом.
5. Принцип єдності психіки і діяльності.
6. Розвиток психіки в онто- та філогенезі.
7. Мозок, психіка, свідомість.
8. Психологія управління як самостійна наукова дисципліна.
9. Мета, завдання, специфіка психології управління.
10. Рівні психолого-управлінської проблематики: психологічні аспекти діяльності керівника.
11. Психологічні аспекти взаємодії керівника з членами організації.

12. Людина, особистість, індивід, індивідуальність, суб'єкт та їх взаємозв'язок.
13. Поняття «особистість» в психологічній науці.
14. Умови розвитку та становлення особистості.
15. Керівництво як поняття.
16. Керівник як об'єкт психологічного дослідження. Функції керівника.
17. Управлінські ролі керівника.
18. Лідерство та його характеристика.
19. Якості керівника. Авторитет керівника.
20. Типи управлінської поведінки.
21. Особистісний компонент психологічної готовності керівника до управління.
22. Соціальний характер діяльності.
23. Особистість як суб'єкт діяльності, його взаємодія із середовищем.
24. Соціальна спрямованість діяльності.
25. Свідомий характер людської діяльності. Психологічна структура діяльності.
26. Види людської діяльності.
27. Спілкування і спеціальні закономірності формування різних видів діяльності.
28. Зміст, структура та основні підходи до поняття «кар'єра».
29. Вік і кар'єра. Гендерні аспекти кар'єри.
30. Горизонтальна та вертикальна кар'єра.
31. Поняття про самоменеджмент в кар'єрі.
32. Поняття та види великих соціальних груп.
33. Методи дослідження психології великих соціальних груп.
34. Психологічні механізми натовпу.
35. Маніпуляція свідомістю і поведінкою людей в натовпі. Поняття та різновиди соціальних рухів.
36. Психологія масових явищ.
37. Поняття про конфлікт та його види в організації.
38. Основні джерела і причини виникнення конфліктів в управлінні.
39. Способи виходу із конфліктних ситуацій.
40. Розкрийте основні тенденції розвитку сучасної науки.
41. Що таке наука та охарактеризуйте її складові?
42. Розкрийте сутність наукової теорії та її роль у науковому дослідженні.
43. Якими є етичні норми та імперативи сучасного науковця?
44. Розкрийте сутність організації наукової діяльності в Україні та за її межами.
45. Охарактеризуйте розвиток соціально-психологічної науки на сучасному етапі.
46. Мета і функції соціально-психологічних досліджень.

47. Розкрийте сутність проблеми вибору напряму і теми психологічного та соціально-психологічного дослідження.
48. Розкрийте сутність проблеми визначення предмета і об'єкта психологічного та соціально-психологічного дослідження.
49. Якими є мета і завдання соціально-психологічного дослідження?
50. Форми проведення психологічних досліджень.
51. Основні підходи до підготовки психологічних досліджень.
52. Основні способи планування психологічних та соціально-психологічних досліджень.
53. Ефективність складених планів психологічних та соціально-психологічних досліджень.
54. Валідність в організації наукового психологічного дослідження і його результатів.
55. Підбір, адаптація та проведення психодіагностичних методик відповідно до мети соціально-психологічного дослідження.
56. Розкрийте вимоги до експериментатора та діагностичних методик.
57. Організація, її функції.
58. Поняття культури організації.
59. Сутність керівництва та його складові елементи.
60. Влада як елемент керівництва, сутність та баланс влади.
61. Форми влади.
62. Стилi керівництва.
63. Комунікаційний процес, його сутність та структура.
64. Сутність і підходи до прийняття рішень.
65. Сутність, процес та наслідки конфлікту в організації.
66. Типи, причини та способи вирішення конфлікту.
67. Сутність і управління стресами.
68. Зв'язок між корпоративною культурою та стратегією організації.
69. Загальна характеристика першої (екстреної) психологічної допомоги.
70. Правила надання першої допомоги для психологів.
71. Профілактика чуток та панічного настрою серед населення в зоні надзвичайної ситуації.
72. Алгоритми надання екстреної психологічної допомоги постраждалим при проявленні симптомів страху, тривоги, плачу, істерики, апатії, рухового збудження, агресії, нервового тремтіння, ступору, галюцинацій в екстремальних ситуаціях.
73. Поняття та загальна характеристика екстремальних умов.
74. Фактори, що впливають на поведінку в екстремальних умовах.
75. Механізми подолання стресу (копінг-стратегії).
76. Фізіологічні реакції на стрес: адаптаційний синдром, мобілізація ресурсів організму.
77. Психічні стани, які виникають у людей в особливих.

78. Психологічні особливості прийняття рішень в екстремальних ситуаціях.
79. Визначення психологічної готовності як інтегрального стану особистості.
  80. Фактори, що впливають на формування готовності.
  81. Структура психологічної готовності.
  82. Способи розвитку та підвищення психологічної готовності.
  83. Теоретичні моделі професійної та кризової готовності.
  84. Операційна готовність.
  85. Мотиваційна готовність.
  86. Емоційна регуляція.
  87. Фізіологічна готовність.
  88. Психологічні вимоги до фахівців ризиконебезпечних професій.
  89. Стресові фактори в діяльності фахівців ризиконебезпечних ситуацій.
  90. Фази реагування на стрес: мобілізація, адаптація, виснаження.
  91. Механізми подолання страху та паніки.
  92. Психологічні стратегії прийняття рішень у критичних ситуаціях.
  93. Особливості комунікації у кризових ситуаціях.
  94. Вплив лідерства на ефективність виконання завдань у критичних умовах.
  95. Психологічна підготовка фахівців ризиконебезпечних ситуацій.
  96. Психологічна реабілітація та профілактика професійного вигорання.
  97. Робота з травматичним досвідом.
  98. Загальна характеристика психологічної підтримки фахівців ризиконебезпечних професій.
  99. Створення програм ментального здоров'я для працівників екстремальних сфер.
    100. Поняття та загальна характеристика кризової психології.
    101. Класифікація криз.
    102. Психологічні особливості кризових станів.
    103. Основні реакції людини на кризу: шок, заперечення, гнів, депресія, прийняття.
    104. Етапи переживання кризи.
    105. Класичні моделі кризових реакцій.
    106. Психологія травматичного стресу.
    107. Кризові інтервенції та методи надання допомоги.
    108. Психологічне консультування в кризових ситуаціях.

109. Роль кризових психологів та служб екстреної допомоги.
110. Поняття та значення психологічної реабілітації.
111. Стресові розлади: класифікація та симптоматика.
112. Гострий стресовий розлад (ГСР).
113. Посттравматичний стресовий розлад (ПТСР).
114. Механізми впливу стресу на психіку та організм.
115. Методи психологічної реабілітації.
116. Профілактика стресових розладів.
117. Роль сім'ї, колективу та професійної допомоги у відновленні психологічного благополуччя.
118. Програми ресоціалізації та повернення до нормального життя після екстремальних подій.
119. Засоби психологічної підготовки до екстремальних ситуацій.
120. Методи розвитку стресостійкості.
121. Психологічна допомога та реабілітація після стресових подій.
122. Профілактика посттравматичних розладів.
123. Формування психологічної готовності до надзвичайних ситуацій.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Борисюк О.М. Психологічні особливості розвитку управлінської компетентності у майбутніх офіцерів поліції: монографія. Львів: ЛьвДУВС, 2018. 275 с.
2. Вавринів О. Організація та проведення психологічних і соціально-психологічних досліджень: практичний посібник. ЛьвДУВС, 2023. 116с.
3. Власенко Л., Ладанюк А., Кишенько В. Методологія наукових досліджень. Київ : «Літа-К», 2018. 352 с.
4. Дуткевич Т.В. Конфліктологія з основами управління: Навчальний посібник. К.: Центр навчальної літератури, 2005. 456 с.
5. Екстремальна психологія: Підручник / За заг. ред. проф. О.В. Тімченка. Київ: ТОВ «Август Трейд», 2017. 502 с.
6. Живко З. Б. Сучасні методи забезпечення надійності персоналу: навчальний посібник у схемах і таблицях. Львів: ЛьвДУВС, 2019. 128 с.
7. Загальна психологія: Підручник / О.В. Скрипченко, Л.В. Долинська, З.В. Огороднійчук та ін. Київ: Либідь, 2005. 464 с.
8. Калька Н., Ковальчук З. Практикум з арт-терапії: навч.-метод. посібник. Ч. 1. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2020. 232 с.
9. Калька Н., Ковальчук З., Одинцова Г. Практикум з арт-терапії: навч.-метод. посібник. Ч.2. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2021. 148 с.
10. Карамушка Л.М. Технології роботи організаційних психологів Навчальний посібник. К.: Фірма «ІНКОС», 2005. 366 с

11. Карамушка Л.М. Формування конкурентноздатної управлінської команди (на матеріалі діяльності освітніх організацій): Монографія / Л.М. Карамушка, О.А. Філь. Київ: Фірма «Інкос», 2007. 268 с.
12. Карамушка Л.М., Сняданко І.І. Психологія організаційно культури: Навчальний посібник. Київ - Львів: Край, 2010. 212 с
13. Кісіль З. Р., Угрин О. Г. Психологія управління: навчально-методичний посібник. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2018. 508 с.
14. Ковальчук З. Вплив особистості педагога на оптимізацію педагогічної взаємодії Психолого-педагогічні умови розвитку освітнього простору держави : монографія / за заг. ред. З. Ковальчук. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2015. С. 187-214.
15. Ковальчук З. Генетично-психологічні засади оптимізації педагогічної взаємодії. Монографія. Львів : СПОЛОМ, 2013. 600 с.
16. Кокун О. М., Агаєв Н. А., Пішко І. О., Лозінська Н. С. Основи психологічної допомоги військовослужбовцям в умовах бойових дій : метод. посіб. Київ : НДЦ ГП ЗСУ, 2015. 170 с.
17. Кордунова Н.О. Психологічний супровід в кризових ситуаціях та екстремальних умовах: методичні рекомендації до практичних та лабораторних занять. Луцьк. ПП Іванюк В.П. , 2019. 60 с.
18. Корольчук М.С., Крайнюк В.М. Соціально- психологічне забезпечення діяльності в звичайних та екстремальних умовах. Навчальний посібник для студентів ВНЗ. Київ: Ніка- центр, 2016.580 с.
19. Ложкін Г.В. Психологія конфлікту: теорія і сучасна практика: навчальний посібник / Г.В. Ложкін, Н.І. Пов'якель. Київ: ВД «Професіонал», 2006. 416 с.
20. Максименко С.Д. Загальна психологія: Видання 3-є, перероблене та доповнене. Навчальний посібник. Київ: Центр учбової літератури, 2008. 272 с.
21. Матійків І.М., Ковальчук З.Я. Професійна майстерність психолога Навчально-методичний посібник / І.М. Матійків, З.Я. Ковальчук. Львів : ЛьвДУВС, 2016. 340 с.
22. Основи психології: Підручник / За заг. ред. О.В. Киричука, В.А. Роменця. Київ: Либідь, 2002. 630 с.
23. Основи психолого-управлінського консультування: Навч. посіб. / За наук. ред. Л.М. Карамушки. Київ: МАУП, 2002. 136 с.
24. Пономарьов О.С. Телеологічні аспекти філософії спілкування // Філософія спілкування. 2010. № 3. С. 71-78.
25. Психологія екстремальної діяльності : навч. посіб. /І.І.Приходько, О.С. Колесніченко, О.В. Тімченко та ін. /ред.проф. І.І. Приходька. Харків:НА НГУ, 2016. 571 с
26. Русинка І.І. Психологія: Навчальний посібник. Київ: Знання, 2007. 367 с.
27. Синдром «професійного вигорання» та професійна кар'єра працівників освітніх організацій: гендерні аспекти: Навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. та слухачів ін-тів після диплом. освіти / За наук. Ред..

С.Д. Максименка, Л.М. Карамушки, Т.В. Зайчикової. 2-е вид., перероб. та доповн. Київ: Міленіум, 2006. 368 с.

28. Татенко В.О. Соціальна психологія впливу: Монографія. Київ: Міленіум, 2008. 216 с.

29. Технології роботи організаційних психологів: навч. посіб. / за наук. Ред. Л.М. Карамушки. Київ: Фірма «ІНКОС», 2005. 366 с.

30. Угрин О. Г. Психологія управління: практичний посібник / О. Г. Угрин. Львів: ЛьвДУВС, 2017. 164 с.

31. Чалдині Роберт. Психологія впливу. Переклад з англ. Микити Скоробогатова. Харків: КК «Клуб сімейного дозвілля», 2018. 322 с.

**Голова предметної комісії
за освітньо-науковою програмою «Психологія»
третього (освітньо-наукового) рівня
доктор психологічних наук, професор**

Зоряна КОВАЛЬЧУК